

STOMATOLOGIK ASBOB USKUNALARNI STERILIZATSIYA, DEZINFEKSIYA QILISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA METODLARI.

Norova Mavjuda Baxodurovna

*BDTU Terapevtik stomatologiya kafedrasi dotsenti,
tibbiyot fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori (PhD)*

Buxoro innovatsion tibbiyot instituti Stomatologiyaga fakulteti

1-bosqich talabasi

Botirxon Baxodurov Nodir o'g'li

Annotatsiya: *Ushbu maqola stomatologik asbob uskunalarni sterilizatsiya va dezinfeksiya qilishning zamonaviy usullari va metodlari, bu ishlarni amalga oshirishda ishlatiladigan turli kimyoviy moddalar va ularni sterilizatsiya va dezinfeksiya jarayonida ishlatilishi va samarali effektlar berishi haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *stomatologiya uskunalari, avtoklavlash, kimyoviy sterilantlar, vodorod periks, bakteriyalar, viruslar.*

Аннотация: *В данной статье представлена информация о современных способах и методах стерилизации и дезинфекции стоматологического оборудования, различных химических веществах, используемых в этой работе, а также их применении в процессе стерилизации и дезинфекции и их эффективном воздействии.*

Ключевые слова: *стоматологическое оборудование, автоклавирование, химические стерилизаторы, перекись водорода, бактерии, вирусы.*

Abstract: *This article provides information on modern methods and methods of sterilization and disinfection of dental equipment, various chemicals used in this work and their use in the sterilization and disinfection process and effective effects.*

Key words: *dental equipment, autoclaving, chemical sterilants, hydrogen peroxide, bacteria, viruses.*

Stomatologik asboblarni dezinfeksiya qilish bemorlar va stomatologik tibbiy yordam ko'rsatuvchilarning xavfsizligi va farovonligini ta'minlashning muhim jihati hisoblanadi. Yuqumli kasalliklarning tarqalishini oldini olish va stomatologiya sharoitida aseptik sharoitlarni saqlash uchun samarali dezinfeksiya protokollari muhim ahamiyatga ega. So'nggi yillarda paydo bo'lgan patogenlarni bartaraf etish va qat'iy tartibga soluvchi ko'rsatmalarga rioya qilishni ta'minlash uchun stomatologiyada dalillarga asoslangan amaliyotlar va ilg'or dezinfeksiya usullarini qo'llashga katta e'tibor berilmoqda.

Stomatologiya asboblarini dezinfektsiyalash jarayoni tozalash, sterilizatsiya va yuqori darajadagi dezinfektsiyani o'z ichiga olgan bir qator muolajalarni o'z ichiga oladi, ularning har biri har xil turdagi asboblar va protseduralarning o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan. Stomatologiya mutaxassislari mikroorganizmlarni, shu jumladan bakteriyalar, viruslar va qo'ziqorinlarni to'liq zararsizlantirish va to'liq yo'q qilinishini ta'minlash uchun avtomatlashtirilgan asboblarni yuvish vositalari, ultratovushli tozalash vositalari va bug' sterilizatsiya uskunalaridan foydalanish kabi innovatsion strategiyalarni doimiy ravishda qabul qilmoqdalar. Bundan tashqari, ekologik toza va biomas keluvchi dezinfektsiyalash vositalarini joriy etish, shuningdek, dezinfeksiya jarayonining samaradorligini kuzatish va tasdiqlash uchun raqamli monitoring tizimlarini integratsiyalashuvi bemorlar xavfsizligi va infektsiyani nazorat qilishning eng yuqori standartlarini ta'minlash yo'lidagi progressiv qadamdir. Stomatologiyada dezinfektsiyalash amaliyotining davom etayotgan evolyutsiyasi stomatologik tibbiyot mutaxassislarining bemorlarni parvarish qilish va xavfsizlikning eng yuqori standartlariga rioya qilish majburiyatini aks ettiradi. Dalillarga asoslangan ko'rsatmalar va innovatsion dezinfeksiya texnologiyalarini qabul qilish orqali stomatologiya muassasalari infektsiya xavfini kamaytirish va gigienik muhitni saqlash uchun yaxshi jihozlangan bo'lib, shu bilan bemorlar va stomatologik tibbiy yordam ko'rsatuvchilarning umumiy farovonligini oshiradi. Stomatologiya sohasi infektsiyani nazorat qilish va bemorlar xavfsizligini birinchi o'ringa qo'yishda davom etar ekan, dezinfeksiya usullarini doimiy ravishda takomillashtirish stomatologiya amaliyotida parvarishning eng yuqori standartlarini qo'llab-quvvatlash va aseptik sharoitlarni targ'ib qilishda muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy stomatologiya bemorlarining xavfsizligini ta'minlash va stomatologiya sharoitida aseptik sharoitlarni saqlash uchun sterilizatsiya va dezinfektsiyaning turli ilg'or usullarini qo'llaydi. Ushbu usullardan ba'zilari:

1. Avtoklavlash: Avtoklavlar tish asboblarini, shu jumladan qo'l asboblarini, forsepslarni va boshqa metall asboblarni sterilizatsiya qilish uchun bosim ostida bug'dan foydalanadi. Ushbu jarayon bakteriyalar, viruslar va sporalarni uskunadan samarali ravishda yo'q qiladi.

2. Kimyoviy sterilantlar: Glutaraldegid va vodorod periks kabi suyuq kimyoviy sterilantlar avtoklavning yuqori haroratiga bardosh bera olmaydigan issiqlikka sezgir asboblar va narsalarni sterilizatsiya qilish uchun ishlatiladi.

3. Ultrasonik tozalagichlar: Ultrasonik tozalash asboblari sterilizatsiyadan oldin stomatologik asboblardan qoldiq va ifloslantiruvchi moddalarni olib tashlash uchun yuqori chastotali tovush to'lqinlari va tozalash eritmalaridan

foydalanadi. Ushbu sterilizatsiyadan oldingi tozalash jarayoni keyingi sterilizatsiya usullarining samaradorligini oshiradi.

4. Sterilizatsiya monitoringi: Biologik va kimyoviy ko'rsatkichlar sterilizatsiya jarayonlarining samaradorligini nazorat qilish uchun ishlatiladi. Biologik ko'rsatkichlar sterilizatsiya jarayoniga qarshi turish uchun bakterial sporalarni o'z ichiga oladi, kimyoviy ko'rsatkichlar esa rangni o'zgartiradi yoki sterilizatsiya parametrlari bajarilganligini tekshirish uchun maxsus belgilarni ko'rsatadi.

5. Bir martali ishlatiladigan buyumlar: iganalar, shprintsar va tupurik chiqaradigan ko'plab bir martalik stomatologiya asboblari va buyumlari bir martalik foydalanish uchun mo'ljallangan va har bir bemordan keyin o'zaro kontaminatsiyani oldini olish uchun utilizatsiya qilinadi.

6. Yuqori darajadagi dezinfeksiya: Endodontik fayllar va ba'zi qayta ishlatiladigan ortodontik asboblari kabi ba'zi stomatologik asboblari va asboblari sterilizatsiyasiz to'liq dezinfeksiya qilishni ta'minlash uchun kimyoviy eritmalar yoki ilg'or sterilizatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda yuqori darajadagi dezinfektsiyadan o'tadi. Dezinfektsiyalash vositalari sifatida quyidagilar qo'llaniladi:

Mexanik (suvni, havoni filtrlash, dezinfektsiyalash vositalaridan foydalangan holda narsalarni mexanik yuvish);

Fizik (yuqori harorat, qaynash, quruq issiq havo, to'yingan suv bug'i ultrabinafsha nurlanish);

Kimyoviy (maxsus dezinfektsiyalash vositalaridan foydalanish).

Asboblarni, stakanlarni, shisha plitalarni va boshqalarni dezinfeksiya qilish kuchli antiseptik eritmalar bilan namlash orqali amalga oshiriladi. Utilizatsiya qilishdan oldin ishlatilgan bog'ichlar, qo'lqoplar va boshqalar 5% li alaminol eritmasida 60 daqiqa davomida dezinfeksiya qilinadi, agar ularda qon bo'lsa, 8% alaminol eritmasi qo'llaniladi.

7. Dental birlik suv liniyalari (DUWL) dezinfektsiyasi: mikrobiai ifloslanishni nazorat qilish va suv yetkazib berish tizimida biofilm hosil bo'lishining oldini olish uchun stomatologik birlik suv liniyalariga doimiy dezinfeksiya muolajalari qo'llaniladi.

XULOSA

Stomatologiyada sterilizatsiya va dezinfektsiyalashning ushbu zamonaviy usullari infeksiyani yuqtirish xavfini minimallashtirish va bemorlar va stomatologlar uchun toza, xavfsiz muhitni saqlash uchun qat'iy ko'rsatmalar va qoidalarga amal qiladi. Ushbu sterilizatsiya va dezinfeksiya usullarining samaradorligini ta'minlash uchun muntazam monitoring, to'g'ri o'qitish va belgilangan protokollarga rioya qilish muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. М.Т.Александров. «Стоматология» – Москва: «ГЕОТАР-МЕДИА», 2008 г.
2. X.P.Komilov. «Terapevtik stomatologiya. Og‘iz bo‘shlig‘i shilliq pardasi kasalliklari» – Toshkent: «Yangi asr avlodi», 2005-y.
3. S.H.Yusupov. «Tish jarrohligi stomatologiyasi va yuz-jag‘ travmatologiyasi» – Toshkent: «ILM ZIYO», 2005-y.
4. П.А. Леус. «Заболевания зубов и полости рта» – Минск: «Вишэйная школа», 1998 г.
5. Е.Б.Баровский. «Терапевтическая стоматология» – Москва: «Медицина», 2002 г.